

Odgovori na najčešća pitanja o gubitku pamćenja i zbunjenosti

CROATIAN

P. Šta je demencija?

O. Demencija je naziv dat grupi simptoma koji su rezultat prestanka rada određenih funkcija mozga. Glavni znaci su gubitak pamćenja, zbunjenost, dezorijentiranost i smanjeno intelektualno funkcioniranje.

Svi mi s vremena na vrijeme ponešto zaboravimo, možda malo češće kako starimo, ali je gubitak pamćenja vezan za demenciju nešto drugo. Ovakav gubitak pamćenja je stalan i progresivan, a ne samo povremen. To znači da osoba koja ima demenciju može izgubiti posao, ili zaboraviti da upali plin na štednjaku. To znači da se takva osoba ne može snaći gdje je. I konačno znači da takva osoba zaboravlja da se obuče, voditi osobnu higijenu ili čak kako završiti započetu rečenicu.

P. Što je uzrok demencije?

O. Simptomi demencije mogu biti posljedica raznih uzroka. Na Alzheimerovu bolest odlazi 70% svih slučajeva demencije. Vaskularna demencija (ranije poznata pod nazivom multi-infarktna demencija) je sljedeći najčešći uzrok i često je rezultat više manjih udara ili smanjenog pritoka krvi u dijelove mozga. U ostale vrste demencije spadaju Pickov sindrom, Lewy Body sindrom i demencija frontalnog dijela mozga. Demencija također može biti rezultat prekomernog konzumiranja alkohola tijekom duljeg razdoblja, oboljenja štitne žlijezde, tumora mozga i AIDS-a.

P. Mogu li se Alzheimerova bolest i druge vrste demencije liječiti ili u potpunosti izliječiti?

O. Iako se diljem svijeta vrše opsežna istraživanja, nažalost, još uvijek ne postoji lijek ili uspješan vid liječenja Alzheimerove bolesti. Neke druge vrste demencije mogu imati liječiv uzrok i ponekad može doći do dramatičnog preokreta. Zato je izuzetno važno izvršiti odgovarajući medicinski pregled.

P. Koliko ljudi pati od demencije?

O. U Australiji je 1998. godine oko 135.000 ljudi od 60 ili više godina imalo umjerenu do izražene demencije, a znatan broj ima rane simptome. Kako naše stanovništvo stari, očekuje se da će ovaj broj porasti za 65% do 2016. godine.

P. Tko oboljeva od demencije?

O. Bilo tko. Demencija se može javiti u bilo kom starosnom dobu, ali je za ovu bolest rizičnije starije doba. Svaka četvrta osoba od 85 ili više godina ima umjerenu do jače demencije.

P. Je li Alzheimerova bolest nasljedna?

O. Ako ste dijete, brat ili sestra osobe koja ima Alzheimerovu bolest, opasnost da će se ova bolest pojaviti i kod Vas ovisi od toga koliko je Vaš rođak bio star kad je počela bolest.

Ako se kod Vašeg rođaka bolest javila kasnije u životu, recimo poslije 65 ili 70 godina, opasnost da ćete i Vi dobiti istu bolest je samo nešto veća nego kod ostalog stanovništva. Vaš rizik je daleko veći, 20 - 25%, ako imate dvije generacije bliskih rođaka kod kojih se Alzheimerova bolest javila prije 65. godine. Ako se radi o daljem rođaku koji je obolio od ove bolesti, npr. djed, bratić ili tetka, rizik da ćete i Vi oboleti je isti kao kod ostalog stanovništva.

P. Kako prepoznati rane simptome demencije?

O. Rani znaci demencije mogu biti blagi i neprimetni i možda se ne mogu odmah uočiti. Kad postanu primetni za jednog člana obitelji ili bliskog prijatelja, ostali ovakve činjenice mogu odbaciti govoreći da se radi samo o prolaznoj fazi. I zaista, uočene promjene mogu imati logičan razlog. Nekad emocionalna stanja kao što su uznemirenost ili depresija mogu biti uzrok veće zaboravnosti ili gubitka koncentracije. Za zaboravnost postoje mnogi drugi razlozi pored demencije.

Simptomi demencije mogu uključiti i sljedeće;

- * sve veća zaboravnost;
- * nesposobnost da se prime nove informacije ili prate upute;
- * učestalo ponavljanje iste priče i postavljanje istih pitanja;
- * teškoća u pronalaženju odgovarajuće riječi ili nemogućnost da se završi rečenica;
- * mješanje riječi ili rečenica (govor bez smisla);
- * gubljenje ili skrivanje stvari ili optuživanje drugih za krađu;
- * zbunjenost u pogledu doba dana, gdje se osoba nalazi u određenom momentu ili tko su drugi;
- * strah, nervoza, tuga, srdžba i depresija;
- * često plakanje ili takva osoba može postati budalasta;
- * zaboravljanje kako izvršiti svakodnevne radnje kao što su kuhanje, hranjenje, vožnja automobila ili pranje i kupanje.

P. Kakva pomoć je dostupna?

- * stručni pregled i dijagnoza

Sada se uvida da pravilna ocjena i dijagnoza ima veliku važnost. Vaš liječnik opće prakse može preporučiti službu za stručan pregled i ocjenu preko Vašeg lokalnog tima za procjenu i njegu starijih osoba (ACAT) ili pregled kod privatnog neurologa, psihijatra ili gerijatra. Udruženje za Alzheimerovu bolest Vas može uputiti na lokalni ACAT tim.

Zašto su neophodni stručni pregled i procjena?

Potpun pregled Vam može reći nekoliko stvari;

- * o kojoj se bolesti radi;
- * može li se bolest zaustaviti ili liječiti;
- * vrstu i stupanj oboljenja;
- * u kojim oblastima oboljela osoba još uvijek može uspješno funkcionirati;
- * koje promjene možete očekivati u budućnosti;
- * na koji način možete dobiti podršku i pomoć.

* Informacije i podrška

Njega osobe oboljele od demencije može biti tjelesno i emocionalno iscrpljujuća. Udruženje za Alzheimerovu bolest New South Walesa je neprofitna organizacija koja diljem države pruža usluge ljudima oboljelim od demencije.

Ove besplatne usluge uključuju telefonsku službu za pomoć (HelpLine), koju mogu nazvati na 1800 639 331 članovi obitelji, prijatelji ili bilo tko s pitanjem o demenciji. Stručni savjetnici i dobrovoljci mogu razgovarati s Vama o onome što Vas zanima i brine, dati Vam informacije o demenciji i kako živjeti s ovom bolesti, i uputiti Vas na odgovarajuće društvene službe. Također se mogu zakazati osobne konsultacije. Za ove usluge mogu se organizirati usluge tumača.

Udruženje također koordinira rad više od 130 grupa za podršku i pomoć diljem New South Walesa za ljude koji njeguju osobu s demencijom. Udruženje također posjeduje knjižnicu s informativnim materijalom i knjigama o demenciji, a također pruža i obrazovne usluge.

* Pravna i financijska pitanja i skrbništvo

Kad neki član obitelji oboli od demencije, treba što prije organizirati pravna i financijska pitanja. Osobi oboljeloj od demencije i članovima obitelji koje je njeguju može trebati stručna pravna pomoć i financijski savjeti kako bi uredili pitanja vezana za oporuku, ovlašćenja zastupnika i skrbnika i druga pitanja.

Ako dođe do sukoba među članovima obitelji u vezi toga što je najbolje za osobu oboljelu od demencije, možete se obratiti Tribunalu za skrbništvo na 1800 463 928.

Vaš lokalni tim za njegu i procjenu starijih osoba može organizirati sljedeće usluge ovisno o tome što je dostupno u Vašoj okolini i o Vašim osobnim okolnostima.

Pomoć u kući

Osoba koja ima demenciju i njezin ili njegov njegovatelj često treba praktičnu pomoć. Društvena služba za njegu nudi sljedeće usluge: kućna njega patronažne sestre, kupanje, pomoć oko kućanskih poslova, održavanje vrta, priprema obroka, kupovina itd.

Zamjena stalnog njegovatelja

Postoji niz mogućnosti zamjene kako bi se stalnim njegovateljima omogućio odmor. O osobi koja ima demenciju brinu se stalni njegovatelji. Centri za dnevni boravak odraslih bolesnika pružaju njegu na nekoliko sati. Za dulji odmor od svakodnevne njege može se organizirati da stalnog njegovatelja netko zamjeni u domu bolesnika ili preko noći ili nekoliko noći u centru za njegu starijih osoba.

Ustanove za stalni boravak oboljelih

Kako bolest napreduje, može postati neophodno smjestiti oboljelu osobu na stalnu njegu u odgovarajuću ustanovu. Postoje domovi za stalnu njegu oboljelih (hosteli ili starački domovi).

I upamtite, ne morate sve činiti sami...

Da biste primili pomoć, dovoljno je da samo nazovete:

Besplatna telefonska služba: 1800 639 331.

Telefonski brojevi su točni za vrijeme objavljivanja ove informacije ali se ne usklađuju s eventualnim promjenama. Preporuča se da brojeve provjerite u telefonskom imeniku.

Alzheimer's Association NSW
P.O.Box 6042, North Ryde NSW 1670
www.alznsw.asn.au

Written by the Alzheimer's Association NSW and
Professor Henry Brodaty.
Printed by NSW Health Department
April 1999
State Health Publication No. (CMH) 99 0037

NSW HEALTH

ALZHEIMER'S
ASSOCIATION NSW
Sharing Dementia Care